

Literární putování

Libereckým krajem

říjen
2022

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

Lomnickem a Novopackem za téměř zapomenutou básnířkou a modernisty

V dnešním putování se vydáme do jihovýchodního cípku Libereckého kraje a začneme v Lomnici nad Popelkou. Lomnicko se objevuje v některých dílech **Antala Staška** (22. července 1843, Stanový, nyní součást Zlaté Olešnice – 9. října 1931, Praha-Krč) a také je zde po něm pojmenována ulice. Do kraje pod Tábořem (na nějž si můžeme po cestě „odskočit“) se dostáváme např. v povídce *Paní Stoupová*, v knize **Bohatství** se mluví o lomnické přádelně. V Lomnici nalezneme i ulici pojmenovanou po regionálním malíři **Františku Kavánovi** (10. září 1866, Víchovská Lhota u Jilemnice – 16. prosince 1941, Libuň), který napsal také několik básní s náměty z Krkonoš a Podkrkonoší.

Základní školu v Lomnici navštěvoval **Petr Kles**, vlastním jménem **Vilém Vordren** (2. července 1869, Frýdštejn – 2. října 1916, Drvar, Bosna), představitel dekadence. Narodil se v rodině lesního inženýra a absolvoval gymnázium v Jičíně. Působil mj. jako advokát hrabat Kinských v Chlumci nad Cidlinou. Roku 1916 byl odveden do války a život ukončil sebevraždou na frontě v Bosně. Psal především o ztroskotancích, např. **Spisy veršem i prózou** (1932).

Lomnicko a nedaleké hrady Bradlec a Kumburk, kam se vydáme při další cestě, zmiňuje i **Irma Geisslová**

(6. července 1855, Budapešť – 27. května 1914, Jičín). Ta patří mezi celkem neznámé, i když ne úplně zapomenuté autorky. Od roku 1884 žila v Jičíně, kde je také pohřbena a má zde pamětní desku. Napsala řadu básnických sbírek, např. již zmiňovaná **Z Podkrkonoší** (1889 a 1900), povídky, novely, romány i dramata. Některé básně se váží k místům na Jičínsku a Lomnicku, např. *Kumburské melodie*, *Motivy z Libosadu*, *Zima ve skalách* apod. V korespondenci se Sofií Podlipskou také píše především o Jičíně a místech v jeho okolí, např. vrších lomnických, otcově rodišti Štikovu u Nové Paky či řece Cidlině, zmiňuje často i Krkonoše: ... *někdy v květnu severák studí, neb je v Krkonoších asi zimní krajina a v tom zavnutí od Kumburka je zrovna vidět lada zapadlá*. Podrobně také píše o výletu na Kumburk: *Byl chladný, zasmušilý den, jeli jsme na Kumburk. Milý, zdařilý výlet! Opravila jsem svůj názor o cestování. Neschvaluji cestování v době letní, úpal vedra vysiluje tělo i duši. Vzpomněla jsem, jak by nás bylo k smrti znavilo tříčtvrthodinové stoupání od Klepandy na hrad, kdyby bylo horko a slunečno bývalo. Chladný den, a byť zamračený, hodí se nejlépe. Když jsme se ocitli – totiž tatínek, Emilka a já, ve zříceninách kumburských nahore u bývalých oken, ze kterých naskytuje se vyhlídka velikolepě úchvatná, vysvitlo plnou září zlaté slunce a skoupalo v ní Krkonoše a celý šířý, požehnaný, drahý*

Každý měsíc zveřejníme nový výlet za zajímavými literárními osudy a památkami našeho kraje.

Informace a podklady ke každé vycházce včetně mapy s trasou výletu naleznete vždy na našich webových stránkách a sociálních sítích. Vydejte se s námi odkrýt literární stopy v našem kraji!

www.kvkl.cz

Literární putování

Libereckým krajem

říjen
2022

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

český kraj. Jak vzácný, slastný, rozkošný to byl okamžik! Malebné obrysy Krkonoš vlnily se v bledém saříru čistého vzduchu klidně a majestátně před naším dojatým zrakem, Bradlec, jež vídáváme vždy jen jako obrázek na obzoru, stál nyní dole dokonale plastický a bylo viděti, co je za ním, což činilo zvláštní dojem. ... Když jsme po ní cestou, podél chudého ovsa kráčeli, blížice se lesům mírným větrem rozhoupaným, pořád se mi zdálo, že slyším zpěvy. „Tady někde někdo zpívá,” pravila jsem, „snad lidé při práci, anebo je to hudba,” a nebylo to nic než podivný, vážný, nevýslovně melodický šumot hlubokých kumburských hvozďů. Co říci o něm? Byla to modlitba nejvelebnější, žalm osamělosti, báseň přírody. Ještě ho slyším...

KUMBURSKÉ MELODIE

Irma Geisslová

*Zádumčivě díváte se k nebi
vyvětralé, opuštěné rozvaly,
stejně vždy, ať léto zlatí pole,
aneb s vlaštovkami táhne do dáli.*

*I když smává píseň výletníků
na omšené drsné zdi se přerývá,
teskno tu, ba právě; před životem
hrob té minulosti propast rozvírá.*

Jen drobnou perličkou je informace, že sobotecký rodák, dramatik, teolog, učitel a žurnalista **František Věnceslav Jeřábek** (25. ledna 1836 – 31. března 1893, Praha) byl poslancem českého sněmu a říšské rady právě za Lomnici nad Popelkou, Novou Pakou a Sobotku.

Z Kumburku pomalu sestupujeme na Novopacko. Zde se ve Staré Pace narodil **Josef Karel Šlejhar** (17. října 1864 – 3. září 1914, Praha), člen skupiny České moderny a představitel naturalismu. Kvůli neshodám mezi rodiči byl vychováván babičkou, mlynářkou v Dolní Branné. V roce 1892 se s manželkou a dětmi odstěhoval k rodičům do Staré Paky, kde vzbudil pobouření občanů povídkou *Sezima*. Po konfliktu se rodina v roce 1895 usídlila na zděděném statku v Dolní Kalné, na němž se pokoušel hospodařit. Finanční neúspěch a rozpor mezi manželi vedly k rozvodu manželství a odchodu ze statku. Celoživotní problémy se promítly i do jeho výrazně pesimistické tvorby, typické děsivými detaily, konflikty, zlobou a smrtí jako jediným východiskem, život na vesnici je v ní líčen v těch nejhorších barvách. Dolní Kalná se tak stala předobrazem dějiště zejména románů *Lípa* (1908) a *Vražední* (1910). Šlejharovo jméno nese ulice v Nové Pace, v níž je i pamětní deska v Lomnické ulici.

V Nové Pace se narodil symbolista **Jan Opolský** (15. červenec 1875 – 20. květen 1942, Praha), malíř a jeden z autorů *Moderní revue*. Jím malovaný obraz je dochován v novopackém muzeu, v Nové Pace je též pochován a je zde po něm pojmenovaná ulice. Se Šlejharem jej pojilo celoživotní přátelství a také jeho dílo je plné tragiky a pesimismu, vyrovnával se v něm s brzkou ztrátou rodičů. Vzpomínek na jeho rodný kraj pod horami nalezneme v díle celou řadu. Ač se jedná o zmínky nekonkrétní, s jedinou výjimkou v případě Navarova ve sbírce *Čtení z hvězd a obelisků* (1935).

Marek Sekyra

Literární putování

Libereckým
krajem

říjen
2022

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

NAVAROV Jan Opolský

*Klid nesmírný, jenž balsamuje rány,
jímž průhledy jsou světů zotvírány
do věčných míst,
mír obsáhlý, jež můžeš vjímat cele,
jen máš-li jiskru neuhaslou v čele
a jsi-li čist.*

*Vzduch ostrý tu a projasněný výší,
jsi náhle svému prapůvodu bližší,
než býval's kdys,
zde ruka boží na tvé srdce sahá
a harmonuje svatá rovnováha
tvůj každý rys.*

*A zdá se ti, že spřátelen jsi s orly,
že s oblaky, o nichž tvá duše horlí
i s kmeny's rost,
tak silný závan nad hřebeny duje,
až vzpoura slepá se tu proměňuje
na zmužilost.*

*Tak ryzí závan, že se zdá až svatý,
jím zmocněno co chablo bez podstaty,
jím duch se vzňal,
vzduch koupel čiré průzračnosti skýtá,
več ostře voní raná horská žita
a mechy skal.*

*Tu ledová je Kamenice vzteklá,
jak z tragického údělu by tekla
a potom zas
jen zašeptá a vzlyká temná slova,
jak těžce když se loučí z Navarova
na věčný čas.*

Výletní mapa

- **Start** – Lomnice nad Popelkou / Lomnicko – působiště P. Klese, dějiště děl a památky na A. Staška a F. Kavána
- **2)** Kumburk – dějiště děl I. Geisslové / S. Paka – rodiště J. K. Šlejhara
- **Cíl** – Nová Paka – rodiště a památky na J. Opolského a J. K. Šlejhara

